

ŽEBRAUSKIS Algėrds
Žemaitiu kultūras draugėjės pėrmėninks

Dorbės mūšis

Dorbės mūšė 750-metė mėnavuojėms. Dorbė, 2010-ūju lėipas 10-ta.

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Lėipas 13-ta – Pasaulė žemaitiu vėinībės dėina. Jau XIII o. pradiuo, formuojontėis Lietovuos valstībė, ēšriškijė do stėprė terituorėnė-gėntėnė brondoulė – Žemaitėjė ē Lietova. Panašos karėnės jieguos balansos, karības patėrtės liemė, ka santikė tarp anū bova rezervoutė. Stolbėnama Žemaitėjės kariuomenės pergalė 1236 m. Saulės mūšie, katramė žemaitė, vaduovaujemė žemaitiu konėgaikštė Vikinta, sotrioškėna galinga jungtėnė Livuonėjės ordėna ē pėrmuojė krīžiaus žigė priš Lietova (nukreipta i Žemaitėjė) kariuomenė, tapa na tik platė žėnuoma krėkščiunėškamė pasaulie, bet ē paruodė naitėkietėna žemaitiu gebiejėma ē rīžta gintė sava žemė.

Žemaitėjės santikė so Lietovo ipatingā komplikavuos 1253 m., kumet Laterana kurėjės ē Livuonėjės ordėna inicetivo ē pastonguoms Lietovuos karalio vainėkouts Mindaugs duovėnuojė Ordėnou anuo navaldouma Žemaitėjė. So

Ordėno sodarės taika, vo Žemaitėjė palėkės vėina kuovuo so vuokitiū Ordėno, Mindaugs vėsas Lietovuos pastongas nukreip i sosėskaldiosė ē nusėlposė Rusia – „lėngva gruobė“ krīptė...

Žemaitė, sovuokdamė egzistėncėnė griesmė sava kraštou, gerā žėnuodamė Prūsėjės ē Livuonėjės gėntiū lėkėma, sovienėj Žemaitėjės gėntiū jiegas bėndrā kuovā ēr 1255 m. sokor Žemaitiu žėmiu konfederacėjė. Prasėded 10-tėis kartū, do šimto metu (lig pat 1422 m. Melna taikuos sotartėis) trokosi vėinėšuoji Žemaitėjės kuova (prof. E. Gudavičiaus termėns) – Žemaitėjės kars so krīziuotės. ē tuoki sovienita, efektivi žemaitiu gīniba privertė Teutuonu Ordėna keistė kara so Žemaitėjė taktėka, naapsėrėbuojėnt kasmetėnės kara žigės i Žemaitėjė.

1260 m. Klaipiedas pėlie, Sembėjės ožkariavėma pavīzdio, Ordėns sotelk kariuomenė lemiamam ē trioškėnamam smūgiou – napaklūstontė Žemaitėjė

nugalietė ēr, anon prijungos pri Ordėna, sausoma sojungtė Livuonėjės ē Prūsėjės žemės. Tam Ordėns sotelk dėdėlė, galinga jiega – vėsas Prūsėjės ē Livuonėjės karėnės pajiegas, daugībė riteriu ēš Euruopas, Švedėjės karalaitė Karuolė vaduovaujėma kariuomenė ē danu dalėnius ēs Revelė (dab. Estėjės suostėnė Talins). Žemaitėjė tēp pat roušies. Žemaitiu gėntiū soeiguo ēšrenkams Žemaitiu kariuomenės vads (naabejuotėnā talėntingiausis XIII-XVI o. kariuomenės vads Lietovuos istuorėjuo) – Algmėns. Žūtbutėnė kuovā ēš vėsuos Žemaitėjės sotelkama dėdėlė žemaitiu kariuomenė.

Algmėna vaduovaujėma Žemaitėjės kariuomenė, iviliuojosi i Žemaitėjės gėloma 1260 m. lėipas pradiuo isėveržosė jungtėnė Ordėna ē krīžiaus žigė kariuomenė, apėn anon ē vėso jiego ožpol Ordėna valduoma Kurša. Tuoks Žemaitėjės kariuomenės manevros Ordėna privert nutrauktė Žemaitėjės poulėma ē skobė žigiuotė

gelbietė Livuonėjės. Algmėns pasėtink skobė žigė ēšvarginta Ordėna kariuomenė Žemaitėjės kariuomenė palonkiuo pelkietuo vėituo pri Dorbės ežera (dab. Latvėjė) ēr 1260 m. lėipas 13 d. ivikosemė žimiaušemė Lietovuos XIII-XIV o. istuorėjuo mūšie sotrioškėn galingiausė tuo laika priėsa kariuomenė.

Tuo mūšė masta geriausė demonstrou skaičė: so Jungtėnės Ordėna kariuomenės vadās kuovuo krėta ēr 150 riteriu (Saulės mūšie 1236 m. – 48 riterė; Žalgėrė mūšie 1410 m. – 200 riteriu) ē baveik vėsa Ordėna kariuomenė.

Laimiets Dorbės mūšis vėsū baltu akies pavertė Žemaitėjė ēšsėvadavėma ēš Ordėna simbuolio. Reikšmingā nusėlpos karėnė Ordėna galė, Žemaitėjė oziemė pėitėnė Livuonėjės terituorėjė lig Baltėjės jūras (so Palongo ē Švėntuojė), galotėnā nukėrsdama strategėškā svarbi sausomuos rīši tarp Livuonėjės ē Prūsėjės. Naabejuotėnā, ka tas ēšgelbiejė latvius

ēr estus nu spartiuos vuokitiū kolonizacėjės. Sokėla Prūsėjė (H. Manta vaduovaujėms Dėdėsis prūsū sokėlėms), Kuršos, Žiemgala... – sojoda vėsas baltu gėntis. Ėškada, bet Žemaitėjė, stuoviejosi tuo baltu ēšsėvadavėma priėšakie, Dorbės mūšie patirosi dėdėliū nuostuoliu, karėnė jiego sokėlosims baltams padietė nagaliejė. Vo Lietovuos karalios Mindaugs svarbiausius ē lemiamus XIII o. ivikius stebiejė ēš šalėis – nikāp napadiedams ni žūtbutėnie žemaitiu kuovuo, ni ēšsėvadoutė sokėlosims kėtims baltams...

Poiki, stolbėnama žemaitiu pergalė Dorbės mūšie na tik nuliemė vėsa rītėnė Baltėjės kronta valstībii lėkėma, bet ē paruodė vėsam pasauliou stebietėna gimstontės žemaitiu tautuos gebiejėma ē rīžta gintė sava žemė ē savasti. Naabejuojem, ka Žemaitėjė pralaimiejos, šiuos Euruopas dalėis istuorėjė būtom bovosi kėtuoki... – tėkriusė ba Žemaitėjės, Lietovuos, Latvėjės, Estėjės ar Lėnkėjės...

Dėdžioukemuos sava prutievii rīžto ē gebiejėmo gintė savasti – sava

šaknis. Bronginkem uniuokaliuos, gīvuos istuorėnės Euruopas žemės istuorėnė atminti, rinkemuos Žemaitėjės miestūsė ē miesteliūsė, gīvenvėitiesė ē vėinkėimiūsė, ē lėipas 13 dėina ēškėlė mėniekem PASAULĖ ŽEMAITIU VĖINĪBĖS DĖINA. Paruodikem, ka Žemaitėjė gīva, ka žemaitė tabgīven sava istuorėnie žemie, ka tabšnek kalbo, katra ir graži, savėta, vėina ēš gīvū indo-euruopietiu baltu gropės kalbū – žemaitiu kalbo.

Pasaulie gerā žėnuoms māsitiuos, semiuotėkas tievs Greims Algėrds Julios ir pasakės: „...je dėdėlės tautas gal lėstė sau eksperimentoutė, mažuoms tautuoms tapatībės praradėms – savėžodībė.“ Praradėn savasti, tapsem baveidė, pasauliou naiduomė, nes ba savastėis tapsem mažo, pėlko, nareikšmingo statistėnio ekonoumėnio vėineto. Ėšsauguojėn tapatībė, naveizont mūsa mažoma, so pasaulio galiesem dailintėis sava ēšskėrtėnomo, gautė ē doutė.

B O S K E M, ŽEMAITĖ!

Telšė

 2024
Žemaitiu rašta metā
Žemaitiu istuorėjė – svetėmūs raštūs

Šimtmetės žemaitiu istuorėjė rašė kėtė. Ė dabā dā vėsuokiū raštėninku ir. Ė ta istuorėjė gaunās žiaurė ēškraipita. Va – trīs svarbiausė mūsa krašta mūšė.

Saulės mūšis – 1236-ėjė. Vėinūs lietovėškūs tekstūs skaituom, ka laimiejė žemaitė. Kėtūs – lietovė. Dā kėtė miegėn patėkslintė: kuovies lietovė, no a tik nabūs tėn bovėn žemaitė. Mūšis – žiaurė svarbos: po žemaitiu (!) pergalės somoka Kalavėjuotiu ordėns. No kas tėn kariava – nikuokė aiškoma...

Dorbės mūšis – 1260-ėjė. Žemaitė tēp sokrioša krīzeivius, ka sokėla pavertgė koršė, žiemgalė, estā ē prūsā. Bova apsauguots Baltėjės pajūris – sostabdita vėsa krašta kuoluonizacėjė. Vo dabā anglėškuos ē kėtuokiuos encikluopedėjuos ir rašuoma api Aleksandra Nevskė laimieta mūši (ē tas bova svarbos), no lemtings Dorbės mūšis ir ožmėrsts...

Žalgėrė mūšis – 1410-ėjė. Vėins dėdėliausiu ē svarbiausiu mūšiu Euruopuo vėdorėnėsės omžės. LDK ē Lėnkėjė nugaliejė krīzeivius – ē Krīziuotiu (Vuokitiū) ordėns bova sostabdīts, somėnka. Lėnkā raša – anėi laimiejė. Tuotuorė saka – kariuomenė nugaliejė diel anū atlėkta apgaulinga atsėtraukėma manevra. Rusā šauk – neprieteliu kariuomenės poulėma atlaikė napār-laužamis Smuolėnska polkā. Vėins svarbiausiu Žalgėrė mūšė klausėmū bova Žemaitiu žemės priklausuomībė. No raštā patiū žemaitiu kareiviu Žalgėrie ni namėnavuo...

Daukonts pradiejė rašitė tėkrōjė Žemaitiu istuorėjė. No anon tabrėk rašitė ē mūsa laikė. Žemaitėškā...

Š I A M E
numeryje

3 psl.

Po šviesiu ir aukštu Italijos dangum

Morfoluogėjė – rašības pamats

Šnekiedamis pasakuom vėsėp – jug ė paskobam, ė patrupėnam, ė pakaitaliuojem. Tas ėr gġva kalba. Tas ėr fonetėka – garsā, balsā. No ožrašġtė jau torem truopnė. Tor bġtė aiškoms, vėnuodoms. Tor bġtė morfoluogėjė – soprontams rašta vaizds. Jug nasopratė kalbietuojė gali paprašġtė pakartuotė, paaiškintė. Vo ėšgoldġts rašts – gipsos!

PRIEBALSĲU SODŲRĲMĲ

Do priebalsĲo vėnuo kopėtuo veik vėins kėta skombiejėma – skardoma, dosloma. No ėe teisingā parašġtė ėr vėinė joukā. Jug žemaitėškā rašġtė sosėpratė žemaitis jau bġs bamuokōs rašġtė lietovėškā. Ēr ons rašġs: apdariau (apvėlkau), ožkėbs, mosgaudis, posgalvis. Ē tuokė jau naapgausi – ons naparašġs „abgausi“...

NAKĲRĲIOUTS ĒLGĲSĲ BALSĲS

Tuoks balsis ėr tarams trumpiau. No parašġts tor

bġtė truopnė! Ēr vāks – ėr ė vākā, ė vākġkštelė. Ēsi gġvs? Tumėt tori mėslġtė api gġvenėma, vo bagġvendams muokintėis taisġklġgā ton žuodi ėr ožrašġtė – „gġvenėms“. Napriklaušomā nu kėrtė a priegaidė. Napriklaušomā nu gġvenamas vėitas...

NAKĲRĲIOUTĲ DVĲBALSĲ

Tuoks dvėbalsis bašnekont tonkė sotrupmie – bagėrdam vėina balsi. No ožrašġtė rėk teisingā: liekė liektovs, siediejė ož Alsiedius, stuovila stuov stuovietėnā...

VEIKSMAŽUODĲ „VAKSĲTĲ“ RAŠĲBA

Tuokė veiksmažuodė esamuojė laika žuodė „vaksėj“ (bar) galė gėrdam tarpėni garsa tarp „i“ ė „j“. No torem ėšlaikġtė žuodė pavġdala – ė rašiom so „j“. Jug aš – vaksėjo, to – vaksėji, ta ėr ons laigo vaksėj. Dieltuo žemaitė ė kuolėj, ė mġġėj, ė tvatėj, ė zalatėj...

VEIKSMAŽUODĲ DVĲSKAITĲNĲ

Tġ žuodiu galė gėrdam tarpėni garsa tarp „u“ ė „v“. No rašiom so „v“: lekav, a bėngsėtav, zġziev, torietovġav. Ē torem rašġtė so „v“ – jug ėr tėp:

1. Songrōžėnie formuo rašiom „matievuos“, „toriesġvuos“, „moškėtavuos“;
2. Nikāp naparašġtomem „daruou“, „varuou“, „matuou“;
3. Naatskėrtomem skėrtġngu sava reikšmė žuodiu „kasġiau“ (liet. kasġiau) ė „kasġġav“ (liet. mudu kasime).

DAIKTAVARDĲU GALŲNĲS

Tonkė žuodiġs rašiom dvėgarsġs „im“, kor gėrdams ėlgġsĲs „ġ“: anims, dailġms. No dvėgarsġiġs balsė ėlgoma naruoduom – tas jau bġtom prėklos dalġks. No nagal ožmėrštė daiktavardiu galġniu: muokġms,

rašġms, atsakġms! Jug ė tuoliaus linksniuojem: muokġma, rašġmou, atsakġma.

ŽUODĲU TRUMPĲNĲMS

Žemaitė žuodius trumpėn joudā! Tonkė galġnė sotrupmie, balsė prapol, – vikst tuoki redukcėjė. Tėp rėk ė rašġtė: pol, gruob, smaks, baisġngs... No kėtamė žuodie ta galġnė dā bėški ėr gėrdietėis. Ēr anon bġtėniausė torem palėktė. Jug rėk atskėrtė žuodius „atsėsed“ (liet. atsisėda), „atsėsieda“ (liet. atsisėdo), „pasėlėk“ (liet. pasilik), „pasėlėka“ (liet. pasiliko), „padara“ (liet. padaro), „padarė“ (liet. padarė).

SVETĲMŽUODĲ SO F, CH, H

Tuokėi nu sena žėnuomis žuodė gal bġtė rašiomis „žemaitėškā“: šuopėris, Genrėks. No naujesnė tarptautėnė žuodė, ožsėinėnė pavardė, vėituvardė torietom bġtė rašiomis napakeistė. Jug dornā skombies parašġms: anėi gerbė gerba (herba). Jug rėk atskėrtė puona nu fuona. Jug pasakas sek na Gaups so Gopmano. No ė kas, ka kuožna firma nuor bġtė pirma...

VEIKSMAŽUODĲS „ĲR“

Tas žuodis parašiom vėsėp. No tėp bġtė nagal. Torem rašġtė truopnė: ėr, nier, tier, bier. Parašġms „Ĳ“ tujaus ėr painiuojems so prielinksnio „Ĳ“ (liet. „Ĳ“). „Tie“ – kāp ė dalelitė „tie“ (te, še, jimk). No ožvė svarbiau ėr soprastė – veiksmažuodė ė vardažuodė (daiktavardė, bġdvardė, skaitvardė) ėr rašiomuosė kalbuos pamats, pagrġnds, nogarkaulis, stoborkaulis. Ē rašġtė anus rėk kāp vėn reikint! Vo jungtokā, jostokā, dalelitė ė kėtuokėi smolkė žuodelė jau gal bġtė rašiomis laisviau. Va – jungtoks „ėr“ priš balsi tėp gal bġtė ė rašiom („ėr akėvaizdė“), vo priš priebalsi galem rašġtė ė sotrupintā („ė tėkrā“).

Sotaisė Vaitkos Kėstotis

ALMĲNALĲ Austiejė

Naktėšuokė Plateliġs

Spalė 19 d. i Plateliġ naktėšuokius soliekė tautietė, katrėi kaitėna šuokiu aikštelė nu 17 val. lig 7 val. rġta. Vo tėi, katrėi nuoriejė grėtiau atviestė, nebaidies i ežera po šuokiu šuoktė.

Seniau žmuonis liōb dainioutė ė šuoktė pabėngėn sunkius dėnuos darbus, sosėrinkdamis vės kėtġs nomġs. Nieks pruojektu nerašė, ka šuokiejė, mozėkontā galietom linksmintėis kopėtuo. Dabā pas kuožna i nomus rėk ėtė so kvėitėmās, ka kaims pradietom šnekietė – švėntė lauk. Plateliġ naktėšuokė bova Pla-

telġ kultŲras nomġs. Nuors dabā ė priklausu vadġntė Plateliġ kultŲras cėntro, šėrdie vės dar lėiktė nomā. Svetė bova kontėnė ė šnekiejė, ka retā tuokiġ jaukiġ ėr erdviġ vėitu šuokems pasėtaika.

Folkluors ėr nuognė dėdėlė kultŲras dalė, katra augėn žmuogaus tėik ėšurėni, tėik vėdėni pasauli. Nesam nikumet matėn ni vėina folklorista, katras bluoga žuodi pasakġtom ar aplinka gadġntom, katras nemġlietom sava krašta. Mergas i šuokius apsėvelk sėjuona, kasas kaspėnās pastrājė, vai-

kė apėntās atėn pasėtėmpėn.

Masėškoms nier organizatoriġ tėkslos, nuors prisėrinka nemažā. Bova maždaug 300 šuokiejėliġ ėš vėsuos Lietovuos: Vėlnġaus, Kauna, Klai piedas, Kaišġaduoriġ, Mažeikiġ, Šġauliġ, Laukovuos, vėitėniu apilġnkġ ėr ėš kėtor.

Pėrmėijė pruoگرامuo mozėkoutė ė šuokiejus linksmintė pradiėjė nomėškė – folkluora ansamblis „Platelė“. Vo paskġiu grajėna svetė: „Alksna“ ėr „Alksniokā“ ėš Mažeikiġ, „Dġzgġnėlis“ ėš Laukovuos, „Ratilio“, „Sutaras“,

Bagduonavġcios Darios ė Mickevġcios Marios, Ērnġauskis Augustis ėš Vėlnġaus, Šokienė Rita, Joškġtė Eivida ė Jurgġns Tuoms, Domġns Miks. Sava armuonėkā ėlsietėis nelėda ė pats rėngėnė organizatoriġs Almėns Adrėjos. Šuokiġs bova laika vġrams pamondravuotė ė pade-monstroutė sava vġrėškoma – varžġtovies vaikė šuoka „Mikita“. Potam mergas, ėšsėrinkosė truopniausius šuokiejus, dalġvava puorġ varžġtovies – šuoka polka, valsa, fokstruota. Varžġtovė laimiejė platelėškė Sėdabrātė Agnė so vėlnietio Sungailo Vilio. Džġaugamuos, ka šuo-

kiġ aikštelie tėlpa vėsuo-kė omžġaus šuokiejė – tėik vākā, tėik senjuorā, tėik jaunims. Dėdėliausis maluonoms bova veizietė, kāp vėinė kėtum nepažėnuodamis šuoka karto ė maišies tarposavie (žmuonis bova vėsė karto, nebova sosėskėrstėn gropeliems), soka rateliġs ė žaidė žaidėmus. Mums, organizatoriems, matġtė tuokė bėndrġstė – dėdėliausis ġvertėnėms ė paskatėnėms kėtās metās sosėtėktė apėntās.

////////

Priš naktėšuokius etnomozėkuoluogė Vġldžiġnienė Rġta ėš Klai piedas papasakuojė – dėkuo žemaitė ėn rateliġs ė žaidė žaidėmus.

Šuokiejė sožėnuojė daug simbolėkas. Va – vuovėrie ė vėlks na vėsa laika reišk ġivus sotvierėms. Vuovėrie – tas ėr mġsa bogštoms, mġsa nuors pabiegtė nu pruoblemu. Vėlks – mġsa agresġvoms. Šnekont api vėlka, gal sakġtė: genam laukon vėsas sosėkauposės bluogġbės ė laukam kažkuo naujė.

Lektuorė ne tiktā papasakuojė api tradicėjės. Ana paaiškėna ė tradicėju prasmė. Na ba rėkala ėr ėnamis ratelė ė žaidėmis žaidėmā. Rasġntās nuorem palėstė bluogas emuocėjės? A kas nuor sožavietė mergelka...

Adomavġciaus Ovidġaus nuotr.

Platelė

Po šviesiu ir aukštu Italijos dangum

Vasaros ir rudens sankirtoje Plungės viešoji biblioteka kvietė į trečią projekto LITERATŪRINIAI SUSITIKIMAI PLUNGĖS VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE: TEGU KALBA VERTĖJAS renginį. Šis susitikimas buvo skirtas italų literatūrai. Į susitikimą su skaitytojais iš Italijos, Neapolio, grįžo vertėja Lina Gaučytė, o specialiai iš Genujos atskrido vertėja Toma Gudelytė.

Linos Gaučytės plungiškiams per daug pristatinti nereikėjo, nes Lina – plungiškė. 1996 m. Lina Gaučytė baigė Plungės 4-ąją vidurinę mokyklą, 2000 m. Klaipėdos universitete – anglų filologijos studijas. 2005 m. išvyko gyventi į Italiją ir mokėsi italų kalbos. Pirmoji vertimo publikacija pasirodė 2009 m. Šiandien Lina Gaučytė – Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos narė, jos vertimų kraitėje daugiau nei 15 knygų. Renginio metu su kolege vertėja Toma Gudelyte jos kalbėjo apie tai, „kas pareikalavo daugiausiai pastangų, gal ir širdies...“ Lina pirmiausia pristatė šių metų Vilniaus knygų

mušėje didžiulio skaitytojų ir literatūros vertintojų dėmesio sulaukusi Giuseppės Tomasi di Lampedusos romaną „Gatopardas“ („Baltos lankos“, 2024), apie kurią pasaulyje kalbama ne vieną dešimtmetį; po to peržvelgė kitus naujesnius savo vertimus: Gianfranco Calligaricho „Paskutinę vasarą mieste“ („Baltos lankos“, 2020; knyga, patekusi į geriausių 2020 m. literatūros klasikos vertimų sąrašą), Sandro Veronesio „Tu ir esi kolibris“ („Baltos lankos“, 2021) ir... Visi plungiškiai deketvyvo mėgėjai, skaitydami naujausius Donato Carrisio romanus „Tamsos medžiotojas“ („Sofoklis“, 2023) ir „Šešėlių mokytojas“ („Sofoklis“, 2024), jau turėtų žinoti, jog šie kūriniai į lietuvių kalbą taip pat yra išversti plungiškės vertėjos Linos Gaučytės.

Kita renginio viešnia vertėja Toma Gudelytė (gimtasis miestas Šiauliai), Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos narė, verčia iš italų, anglų kalbų, taip pat – į italų kalbą. 2006 m. Toma Gudelytė Vilniaus uni-

Susitikimo dalyviai.

versitete baigė lietuvių filologijos ir užsienio (italų) kalbos bakalauro studijas, 2008 m. Genujos universitete, Italijoje, – moderniosios literatūros magistro studijas, o 2013 m. – lyginamosios literatūros doktorantūros studijas.

2015 m. Toma Gudelytė apdovanota Dominiko Urbo premija už vertimo debiutą.

T. Gudelytės vertimų sąrašas – daugiau nei 20 knygų, gausybė vertimų periodikoje; drauge su Stefano Moretti į italų kalbą išvertė Mariaus Ivaškevičiaus „Madagaskarą“ (2012) ir Sigito Parulskio „Tris pjeses“ (2015).

Renginio metu Plungėje vertėja T. Gudelytė pristatė du savo verstus autorius – Italo Calvino ir Primo Levi, o per jų istorijas – XX a. italų literatūros aukso amžių. Primo Levi rašytoju tapo po dramatiškos Aušvico patirties, lageryje stebuklingai išgyvenęs paskirtas į chemijos laboratoriją. 1963 m. pasirodžiusi jo „Periodinė elementų lentelė“ (lietuviškas leidimas – „Hubris“, 2024) 2006 m. Didžiosios Britanijos karališkojo instituto paskelbta geriausia

T. Gudelytė ir L. Gaučytė.

A. Petreikės nuotr.

Vertėjos su Skaitančių moterų klubu.

Iš italų kalbos išverstos knygos.

visų laikų mokslinio turinio knyga. Kito legendinio italų rašytojo knyga „Kosmikomiksai“ („Rara“, 2022) – 34 apsakymai, mokslą žavingai sujungiantys su literatūra, įvairias teorijas susiejantys su jaukiomis žmogiškomis realijomis, o knyga „Markovaldas“ („Rara“, 2021) – tai dvidešimt nuoširdžiai, žaviai papasakotų istorijų apie nepamirštamą veikėją, į pasaulį žvelgiantį unikaliai poetišku žvilgsniu ir ieškantį gražesnio gyvenimo.

Tą pavakarę Plungės Palazzo Vecchio pilaitė kvėpavo atgijusia itališka dvasia: jos slenksčius mynė Neapolio ir Genujos grindinį pažįstantys batai, jos sienas glostė Italijos dangumatančios akys, pilaitės erdvės godžiai savin gerė kadaise begirdėta gyva, tikrą ir it vinas svaigančią italų kalbą, o į renginį susirinkusieji patyrė itališko neskuabus, nuoširdaus, tarsi savaime srūvančio būvimo, bendravimo malonę. Šitokią atmosferą bibliotekoje-pilaitėje sukūrė renginio viešnios – vertėjos Lina Gaučytė ir Toma Gudelytė, pristatydamos savo išverstas knygas, autorius, leidusios pažinti ir kai kuriuos Italijos istorijos laikotarpius, politines peripetijas, mintyse mus pervedusios per visą Italiją – iš pietų į šiaurę...

Genovaitė Matevičiūtė

Projekto „Literatūriniai susitikimai Plungės viešjoje bibliotekoje: tegu kalba vertėjas“ vadovė
Vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėja

PROJEKTĄ FINANSUOJA LIETUVOS KULTŪROS TARYBA IR PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖ

Alma RIEBŽDAITĖ

Pagiriamasis žodis mygtukui „Enter“

A. Riebždaitės nuotr.

Šianakt naršydama internete padariau didį atradimą: „laikas internete neegzistuoja“. Vėliau pasirodė, kad ši mintis atveria dar platesnius internetinės erdvės suvokimo klodus.

Štai suvedu į šventąjį www.google.lt kokio žymaus rašytojo vardą ir pavardę ir man išmeta 2005 m. straipsnį, o gal – 2003 ar 1993, o gal dar senesni... Tas žmogus su savo mintimis atrodo taip arti. Tačiau prieš kiek metų aš jį mačiau

realiai? Prieš septynerius? O internete jis čia pat, alsuoja su savo mintimis, žiūri į mane jaunystės laikų nuotrauka, ir metų pauzė kažkur dingsta, laiko skliaustai išnyksta, atrodo, niekada nebuvo ir išsiškyrė... Laikas internete neegzistuoja. Šita pasitraipa – tai tik švelnus šito teiginio įrodymas, kadangi šis personažas vis dar tebevaikšto šventa Lietuvos žemele, trupindamas sausainius ant naujai iškloto šaliga-

tvio plytelių.

Visai kitaip atsitinka, kai internete sutinkame mirusius žmones. Ką jau kalbėti apie laiko iverkį internete, jei čia gali sutikti mirusius žmones. Sakau, tai stebuklas, mano naiviam berželių svyruoškių supimosi vėlyje ir žydinčių liepų kvapo išsiilgusiam protui (tikrai tikrai, tas ilgesys stipresnis net už potraukį stipriajai lyčiai), tai atrodo stačiai nesuvokiama.

Na, ar ne stebuklas internete pamatyti Louis Armstrong, Elvis Presley ar Jim Morrison... Terieikia www.youtube.com svetainėje Search laukelyje įvesti pavardę; gali būti, jog tokių

nuostabių svetainių, kur galima sutikti mirusius yra ir daugiau, bet mano siela dar nėra pakankamai patyrusi keliautoja interneto platybėse. Vis dar nėra įgudusi nardytoja. Pamačiusi tuos vaizdus ji gali net apsisverkti ar bent jau ilgai neatsitokėti. Tokia ji jautri.

Štai aš žiūriu į juos ir, galima sakyti, jog matau juos realiai. Matau, kaip jie juda, kaip kruta jų lūpos, kaip jie šypso, kokie yra judesiai, kaip jie rengiasi, meta žvilgsnį, kaip teka prakaito srovelės ir lašelis pakimba ant smakro

NUKELTA Į 4 PSL.

Pagiriamasis žodis mygtukui „Enter“

ATKELTA IŠ 3 PSL.

arba kokia sušilusi jų krūtinė, ką jie šneka ir kaip jie šneka... Turiu nepaprastą galimybę matyti tą stebuklingą „kaip“, kuris kartais iškalbingesnis už „ka“... Sklandžiai nugulusios mintys ar nugludintas įrašas nėra taip įdomu kaip matyti kalbantį kūną ir veidą, matyti pauzes.

Bet... Viskas atrodo taip realu, bet tik įkvepia vaizduotę. Paliesti galiu tik šaltą monitoriaus stiklą. Atsitrenkiu į neperžengiamą virtualybės sieną, susiduriu tik su siaubinga trimatė plokštuma. Svarbiausias klausimas čia būtų – kiek mums svarbu yra liesti? Turėti kūnišką sąlytį, tik tiek... Daugiau nieko. Nėra. Liesti ir yra būti. Kiek kartų galima klausytis Elvio dainos „In the Ghetto...“? Visa amžinybė, bet... Ne, Elvis yra amžinas, kol žvaigždės Saulės sistemoje egzistuoja tokia

planeta kaip Žemė. Ir jokių „bet“. Aš pasiduoodu.

Svarbiausia, kad man nereikia nieko nusipirkti ar išigyti, aš visa tai turiu vienu Enter mygtuku paspaudimu. Garbės žodis – tas Enter atveria vartus į pasaulį. Taigi dar vienas įrodymas, jog internete neegzistuoja laikas. Ne tik laikas. Bet ir erdvė. Ar verta kalbėti apie tai, jog vienu mygtuko spragtelėjimo aš galiu atsistoti už šimto tūkstančių mylių nuo čia, kokioje nors Bisau Gvinėjoje?...

Visada svajoju susitikti su vienu žmogumi, bet likimo smūgiai buvo negailestingi, o neryžtingumas dar labiau žudantis nei negailestingas likimo nokautas, kai tą pačią naktį aš suprantu, jog viską išsiaiškinti su tuo žmogumi galiu internetu. Parašau jam laišką. Ir bus aišku: susitikimas su stipriosios lyties atstovu nebūtinai. Ak... Bet visada galima rasti internete psicholo-

ginės pagalbos centru, kaip pavyzdžiui, <http://www.kpsc.lt> Su šios svetainės specialistų pagalba aš neabejotinai išsigydysiu sužeistą širdį, vienu vieninteliu „Enter“ paspaudimu. Psichologai yra labai mandagūs žmonės.

Bet jei mano giedrą dangų užslinko laikini liūdesio ir melancholijos debesys, visada galiu susirasti draugų. Išsifiltruoti pagal pomėgius, lytį, amžių, gyvenamąją vietą, seksualinę orientaciją. Internete man nereikės kankintis su nukvakusiais marazmatikais, čia bendrausiu tik su tais, kurie man patinka. Svarbu tik nueiti internete ir atitinkamą vietą, žinoti svetainės adresą.

Internetė žmonės renkasi svetainėse. Ne miegamuosiuose, ne virtuvėse, bet svetainėse. Mat svetainė yra tokia vieta, kur žmonės nieko nedarė, tik sėdi ir šnekasi, dar – žiūri televizorių, na, dar užkremta, priima

svečius. Ideali vieta susitikti internautams.

Kas yra internautas? Žmogus? Kad ne... Tai jau kita egzistavimo kokybė. Skamba panašiai kaip ufonautas, kosmonautas ar astronautas. Matote, priesaga „-autas“ nurodo akivaizdžią priklausomybę beribėms erdvėms, priesaga „-autas“ yra prisegama tiems, kurie skverbiasi į nežinomybę, nori išsiskverbti į kosminę tamsą ir žmonijai atnešti šviesą. Priesaga „-autas“ nurodo asmens priklausomybę aukštesnei kastai. Be jokios abejonės.

Mygtukas Enter įveikia laiką ir erdvę ir padeda išspręsti meilės bei kitas psichologines problemas. Mygtuką „Enter“ visada būtina rašyti didžiąja raide, tai Lietuvių kalbos komisija turėtų nurodyti kokių atskiru potvarkiu. Garbė mygtukui Enter. Amen.

Bet kadangi esu ne internete, dabar spaudžiu ne „Enter“, o tašką (ne rašau, o spaudžiu).

Virtualų. Netikrą. Va, vidinių kompleksų išvarginta rašysena ant popieriaus lapo, kad spausčiau, kad spausčiau. Va, tada tai būtų. O kas tada būtų? Ogi nieko nebūtų.

Girdžiu tik „In the Ghetto...“ Elvio, kuris kartu su motina vaikystėje elgetavo, o paskui 53 mln. uždirbęs dainininkas pašaukiamas į kariuomenę ir tarnauja už 80 \$ per mėnesį. Jo brolis dvynys mirė gimdymo metu, todėl motina Elvį labai mylėjo. Manoma, kad Elvis išgarsėjo atsitiktinai motinos gimtadieniui mažoje Semo

Filipso studijoje „Sun Records“ įrašęs dainą. Jis dirbo sunkvežimio vairuotoju, tėvas primygtinai reikalavo, kad jis būtų elektrikas. Elvis pasirinko savo kelią.

* * *

Realus laikas: 2007.08.12, po vidurnakčio; vieta: Plungė; aplinkybės: griaudėninkas pašaukiamas į kariuomenę ir tarnauja už 80 \$ per mėnesį. Jo brolis dvynys mirė gimdymo metu, todėl motina Elvį labai mylėjo. Manoma, kad Elvis išgarsėjo atsitiktinai motinos gimtadieniui mažoje Semo

Nijolė JANKUVIENĖ

„Mylėjom ir mylėsime, važiuojom ir važiuosime“

Nors nuo spalio 19-osios, kai Stalgo kaime buvo pašventintas naujas Sungailų giminės kryžius, prabėgo jau kelios savaitės, šio prasmingo įvykio atminimas tebėra gyvas. Senąjį kryžių Sungailų šeima pastatė dar 1992 metais netoli buvusios sodybos vietos. Jis buvo skirtas įprasminti sugrįžimą į gimtąją žemę po tremties – skaudaus gyvenimo etapo, kurį šeima išgyveno Sibire.

YPATINGA PROGA

Kryžiaus šventinimas prasidėjo nuo apsilankymo Stalgėnų kapinėse, pagerbiant amžinojo poilsio atgulusius Sungailų giminės artimuosius. Vėliau visi sugūžėjo į Stalgėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčia, kur buvo aukotos šv. Mišios. Jas aukojė ir melstis už mirusiuosius kvietė šios parapijos klebonas Donatas Žukauskas. Pasak jo, sakralių statinių šventinimas nėra dažnas įvykis, o greičiau jau ypatinga proga, nes tai buvo tik antras toks atvejis šiais metais – rugsėjį pašventinta koplyčia Luknėnų kapinaitėse.

Tikrasis kryžiaus gyvenimas prasideda tik nuo jo pašventinimo. Nešventintas kryžius visais laikais buvo suvokiamas kaip paprastas daiktas, lyg žemėn įkastas kuolas, neturintis sakralinės prasmės. Tad, po Mišių visi riedėjo į Stalgo kaimą, kur išdžiai stovėdamas laukė naujasis kryžius, sumeistravęs luknėniškio Antano Astrausko.

Sungailų giminė prie naujai pašventinto kryžiaus Stalgo kaime, 2024 m. spalio 19 d.

N. Jankuvienės nuotr.

ŠEIMOS ISTORIJA – NUO TREMTIES IKI ATMINIMO ĮPRASMINIMO

Kad suprasti kryžiaus svarbą Sungailų šeimai, reikia nors akies krašteliu žvilgtelėti į šios giminės istorijos vingius. Juozapas ir Zofija Sungailos, Stalgo kaimo ūkininkai, valdė 39 hektarų ūkį, augino aštuonis vaikus, gyveno pagal to meto tradicijas ir planavo šviesią savo atžalų ateitį. Anksti mirus vyrui, visi rūpes-

čiai užgulė Zofijos pečius ir tai nebuvo paskutinis išbandymas. Šeima pateko į „juodąjį sąrašą“ – 1948 m. sausio pradžioje Z. Sungailienė su šešiais vaikais buvo ištremta į Sibirą, 1953 m. ištremta ir ketvirtoji dukra Stefa.

Sungailų šeimos istorija kupina dramatiškų ir didvyriškų įvykių. Vienas ryškiausių šeimos narių – sūnus Vladas Sungaila, slapyvardžiu Ramutis. 1947 m., kaip ir daugelis jaunų vyrų, jis pasitrau-

kė į miškus ir partizanavo Žemaitijoje. Vladas tapo Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės štabo vado pavaduotoju bei Rietavo kuopos vadu. Deja, 1950 m. birželio 4-osios naktį Kungių kaime jis žuvo susirėmime su sovietų pajėgomis. Tik 1988 m. paaiškėjo, kad jo ir kitų partizanų kūnai buvo slapta užkasti Rietavo parko teritorijoje. Atgimimo laikotarpiu žuvusiųjų palaikai su pagarba buvo perlaidoti

Kryžiaus šventinimas.

Naujajį kryžių sumeistravo luknėniškis Antanas Astrauskas.

karių-savanorių kape.

Šią giminę siejė dar vienas iškilus partizanas – Vladas Gečas, slapyvardžiu Tonis. Jo žmona buvo Zofija Sungailaitė, viena iš Sungailų dukrų. Prieš karą V. Gečas tarnavo Lietuvos kariuomenėje, turėjo puskarininkio laipsnį, o nuo 1946 m. išitraukė į partizaninę veiklą. Jis greitai tapo būrio vadu, o 1947 m. pradėjo vadovauti Rietavo kuopai. Vėliau buvo paskirtas Minijos rajono (Merkio tėvūnijos) vadu ir 1949 m. tapo Šatrijos rinktinės štabo viršininku. Už ypatingus nuopelnus V.

Gečas buvo apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi. Dėl jo partizaninės veiklos ir šeimos ryšių 1948 m. sausio 3 d. žmona Zofija su keturiais mažamečiais vaikais buvo ištremta į Tomsco sritį. V. Gečas, kaip ir jo svainis Vladas Sungaila, buvo apnuodytas ir žuvo tą pačią naktį.

Po daugelio metų praleistų tremtyje Sungailų šeima grįžo į Lietuvą, tačiau čia jų niekas nelaukė – Stalgo kaime neberado nei sodybos, nei namų, tik kelis didelius medžius ir akmenų krū-

NUKELTA Į 5 PSL.

Kūryba, artima savo dvasia

Spalio mėnesį bibliotekoje įvyko projekto „Literatūriniai susitikimai Plungės viešojoje bibliotekoje: tegu kalba vertėjas“ baigiamasis renginys – Lenkų literatūros vakaras, skirtas šių dienų lenkų literatūros žvaigždės, Nobelio literatūros premijos laureatės Olgos Tokarczuk kūrybai, jos romanui „Jokūbo knygos“ pristatyti.

„Jokūbo knygos“ – išskirtinis reiškinys lietuvių literatūroje, tad šio kūrinio pristatymu užbaigti projektą buvo ir prasminga, ir smagu. Į renginį atvyko vertėjas Vyturys Jarutis – 2024-ųjų Šv. Jeronimo premijos (aukščiausias vertėjo apdovanojimas, skiriamas tik kartą gyvenime) laureatas, šį titulą pelnęs už „profesionaliai ir vienodai sėkmingai išverstus skirtingos stiliškos lenkų literatūros autorius, už kalbos pojūtį ir atidumą žodžiui“. Į renginį neatvyko, bet nuotoliu prisijungusi renginyje dalyvavo, vertėją šnekino literatūros kritikė, literatūrologė, humanitarinių mokslų daktarė Jūratė Čerškutė, šiuo metu dėstanti Varšuvos universitete.

J. Č.: Kadangi projektas vadinasi „Tegu kalba vertėjas“, tai Vyturio man dabar labai rūpi klausti, kas jį, fiziką, pakinko pasirinkti grožinės literatūros vertimą.

V. J.: Kad stojau ir studijavau fiziką, gal lėmė tėčio genas: mano tėtis, žemaitis nuo Vidsodžio, pokario metu baigęs mokyklą, trūkstam mokytojų, Šiauliuose įstojo į trumpus mokytojų kursus ir, juos baigęs, mokykloje dėstė fiziką. Paskui tėtis tapo inžinieriumi, ir vienas jo bendradarbis man kartą pasakė: „O, fizika – tai labai aukštas kalnas“. Čia „kalnas“ – tarsi alpinistinis terminas, kalnas – kaip objektas, į kurį reikia įkopti. Aš išigudrinau neįkopti į tą kalną, būti jo papėdėje, bet fizikos studijas baigiau visai sėkmingai. Netrukus prasi-dėjo visokie išbandymai: griuvo santvarka (ir ačiū Dievui, kad jinai griuvo!), kartu su ja – visa mokslų, aukštųjų mokyklų funkcionavimo sistema. Aš, kaip ir dalis kitų fizikų absolventų, ėmiau mąstyti, ką kita įdomaus būtų galima veikti. Likimas mane nubloškė į prekybą knygomis, ėmiau domėtis jų turiniu, kaip jos rašomos, verčiamos ir taip pamažu dreifavau į pirmuosius bandymus versti.

J. Č.: O kodėl lenkų kalba?

V. J.: Lenkiško kraujo turbūt neturiu, bet mano mama yra gimusi pačiame Lietuvos-Lenkijos pasienyje – dabartiniame Marijampolės rajone, Kalvarijos savivaldybėje, Liubavo miestelyje, į kurį nuo 5-erių metų mane „ištremdavo“ ištisoms vasaroms, tai aš ten, prie tos Lenkijos sienos, esu praleidęs visą savo vaikystę ir jaunystę. Ten be jokių kliūčių dar buvo galima žiūrėti Lenkijos TV. Taigi, mano ryšys su lenkų kalba yra tiesioginis, natūralus.

J. Č.: O Tokarczuk – reto kalibro rašytoja, unikaliai gebanti rašyti ir fragmentą, ir didžiulį pasakojimą („Jokūbo knygos“). Tai išskirtinis dalykas. Gerb. Vytury, kaip žmogui, visiškai

nieko nežinančiam apie O. Tokarczuk, apibūdintumėte rašytoją?

V. J.: Keliais sakiniais to nepasakysi. Pirmoji O. Tokarczuk knyga, kurią perskaičiau lenkiškai, buvo „Prašmė ir kiti laikai“. Ta knyga mane tiesiog užbūrė. Pajutau, kad tai tekstas, skirtas būtent man. Rašytoja ir aš esame gimę tais pačiais metais, šis faktas yra labai siejantis mane su Olga. Jai dar labai patiko mano vardas – tokios buvo pirmosios sąsajos su rašytoja. Vėliau ryšys su Olga tęsėsi tai suintensyvėdamas, tai apmirdamas, nors, tiesą sakant, aš pats to ryšio ar bendravimo su rašytoja nesiekiau, nes jaučiau savotišką neįsivertinamą kompleksą – man toli iki tokio lygio rašytojos, tokio išprusimo ir patirties, jos fantazijos. Nesistengiau, neieškojau jokio tvirto kontakto, tačiau likimas mus vis suvedavo. Lemiantis veiksnys, be abejo, buvo literatūra. Olga kuo toliau, tuo labiau mane žavi savo nežabota fantazija. Visos jos idėjos – iš kažkokio dangaus, iš kažkokių sferų... Tai mane labai traukia ir žavi.

J. Č.: Jūs, Vytury, „Jokūbo knygas“ pradėjote versti vos joms pasirodžius, ir per tą laiką, kol jos išėjo, Jūs dar išvertėte kitus O. Tokarczuk romanus. Kaip sekėsi versti?

V. J.: Visą Olgos kūrybą aš visada sekiau, bet ne dėl to, kad labai domėjausi lenkų literatūra, o todėl, kad Olga man labai artima savo dvasia. Kai 2016 m. lenkiškai pasirodė „Jokūbo knygos“, perskaičiau ir pagalvojau, jog reikėtų išversti, turėjau daug paskatų ir įkvėpimo. Pradėjau, neblogai sekėsi, bet Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla paprašė išversti kokią plonesnę Olgos knygą. Tad „Jokūbo knygas“ man teko atidėti į šalį ir imtis „Bėgūnų“ bei „Varyk savo arkla per mirusiųjų kaulus“. Kai 2019 m. Olgai buvo paskirta Nobelio premija, LRS leidyklai nebeliko jokių abejonių dėl „Jokūbo knygu“, ir aš tęsiau pradėtą darbą. Su visom pertraukom

V. Jaručio verstos knygos.

Vyturys Jarutis, ekrane – Jūratė Čerškutė.

Renginio dalyviai.

A. Petreikės nuotr.

„Jokūbo knygas“ verčiau nuo 2016 m. iki 2022 m. – gerą šešetą metų.

Buvo toks geras neskubėjimo vakaras... Neskubėjo vertėjas, neskubėjo į renginį susirinkę O. Tokarczuk kūrybos gerbėjai, dar klausėmės Vyturio skaitomų „Jokūbo knygu“ ištraukų, dar susirinkusieji klausinėjo, prašė autografo, rikiavosi nuotraukai...

**PROJEKTĄ IŠ DALIES
FINANSAVO LIETUVOS
KULTŪROS TARYBA IR
PLUNGĖS RAJONO
SAVIVALDYBĖ**
*Projekto vadovė
Genovaitė Matevičiūtė*

„Mylėjom ir mylėsime, važiuvom ir važiuosime“

ATKELTA IŠ 4 PSL.

va. Norėdami įamžinti savo šeimos atminimą, 1989 m. Sungailos prie išlikusio ąžuolo pritvirtino skulptoriaus išdrožinėtą atminimo lentelę, kurioje pavaizduota mama su aštuoniais vaikais. 1992 m. medžių paūksmėje jie pastatė kryžiu, kuris net 32 metus liudijo šeimos istoriją. Tačiau, nulūžus vienam sparnui, senąjį kryžių remontuoti nebebuvo prasmės. Anūkai nusprendė pastatyti naują kryžių, kuris tęstų šią tradiciją ir jungtų praeitį, dabartį bei ateitį.

Stalgo kaime neliko ne tik šios šeimos jaunystės pėdsakų, bet ir garsiojo ąžuolo. 2020 m. stipri vėtra išvertė šį medį, tačiau, laimingo atsitiktinumo dėka, atminimo lentelė išliko sveika ir buvo išsaugota. Dabar ji pritvirtinta

1989 m. prie išlikusio ąžuolo pritvirtinta atminimo lentelė.

prie naujojo kryžiaus.

KNYGA APIE ISTORIJOS VINGIUS

Vladas Sungaila, pavadintas savo dėdės – partizano Vlodo Sungailos-Ramučio – garbei, šiuo metu einantis Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininko pareigas, į

susitikimą atvyko netuščiomis. Jis susirinkusiesiems pristatė ir padovanojo naujausia Stanislovo Abromavičiaus knygą „Atminties verpetuose“, dar kvėpiančią spaustuvės dažais. Tai jau keturioliktoji šio autoriaus knyga, kurioje sudėtos politinių kalinių ir tremtinių gyvenimo istorijos, atskleidžiančios jų patirtas kančias, netektis, ilgesį dėl gimtųjų vietų, pasididžiavimą savo namais, nutikimus svetimame krašte ir sugrįžimą, kurį laikė didžiausia Dievo dovana. Knygoje aprašyta ir Sungailų šeimos istorija, partizaninis karas bei artimųjų prisiminimai, įprasminantys šios giminės kovą už laisvę.

Kryžiaus šventinimo dieną lydėjo ne tik maldos, bet ir prasmingi prisiminimai bei nuoširdūs padėkos žodžiai. „Mylėjom ir mylėsime, važiuvom ir važiuosime“, – tai

Alfredos Girdzijauskienės, vienos iš Sungailų anūkų, žodžiai, skambėję kaip simboliškas pažadas, įtvirtinantis giminės ryžtą išsaugoti ir puoselėti šeimos tradicijas bei išlaikyti gyvą ryšį su gimtine.

Ši šventė parodė, kad Sungailų giminė neketina leisti laiko dulkėms užkloti ir užmiršti savo šeimos istorijos. Nors Stalgo kaime nebeliko jokių ženklų, liudijančių, jog čia kadaise gyveno jų šeima, giminės nariai žadėjo toliau branginti savo šaknis, kad atminimas išliktų gyvas ateinančioms kartoms. Juk kryžiai neatsiranda tuščioje erdvėje, tarsi iš niekur, be pagrindo. Jie yra šeimų, istorijų ir ilgaamžių vertybių įprasminimo simboliai, perduodami iš kartos į kartą. Prie tokių vietų norisi sustoti ir pabūti tyloje, pajusti praeities dvelksmą ir pagarbą protėviams.

Otilija JUOZAPAITIENĖ

Žinia apie alpinistę Vandą Rutkevič keliauja po Lietuvą!

Apie šį įvykį galima būtų parašyti, kad tai XXI a. II deš. „Plungės atradimas“. Nieko naujo neįvyko, tik tiek, kad plungiškiai, o ir visa Lietuva sužinojo apie tai, ką mūsų kaimynai lenkai, o ir visas pasaulis žinojo jau nuo 1978 m., kai pirmoji europietė alpinistė užkopė į Everestą. Ši europietė buvo žemaitė iš Plungės.

PABAIGA. PRADŽIA NR. 4 (872)

Į knygos pristatymą Plungėje atvyko gausus būrys svečių: rašytoja A. Kamińska iš Lenkijos, knygos vertėjas V. Jarutis, redaktorė Vilija Sereikaitė, Vandos draugė alpinistė Darata Stankutė-Puidokienė, buvęs Lietuvos alpinistų asociacijos prezidentas Vilius Šaduikis, dabartinis šios asociacijos prezidentas Arūnas Kamanulis, Lenkijos instituto Vilniuje direktoriaus pavaduotojas, Lenkijos Respublikos ambasados antrasis sekretorius Mateusz Jakubiakas ir būrys alpinistų iš Klaipėdos, Panevėžio, Kauno, Vilniaus. Lietuvos alpinistai žinojo apie „kalnų legendą“ V. Rutkevič ir labai norėjo pamatyti, kur ji gimė, gauti knygą, kurios leidimą patys parėmė, gauti rašytojos autografa, paklausti prisiminimų apie Vandą iš jos giminių ir kitų ją pažinojusių asmenų. Apie knygą papasakojo rašytoja A. Kamińska. Vertėjas V. Jarutis paskaitė juokingų citatų iš alpinistų gyvenimo momentų užfiksuotų knygoje. Prisiminimais apie pusės dalinosi E. Murauskienė, alpinistai D. Puidokienė ir V. Šaduikis. Beje, pastarasis ir alpinistė Aldona Skėraitytė atsiuntė 1988 m. Lietuvoje darytą Vandos nuotrauką, iš kurių bibliotekoje buvo parengta paroda.

2023 m. spalį knygą buvo pristatyta Vilniuje Signatarų namuose. Šiame knygos pristatyme dalyvavo istorikas Alfredas Bumblauskas, kuris kalbėjo apie lietuvių ir lenkų santykius bei žymių moterų įamžinimą Lietuvoje. Buvo pakviestas vienas žymiausių šių dienų Lie-

Vanda su pussesere Eugenija Plungėje prie M. Oginskio rūmų, 1988 m. gegužę.

tuvos alpinistų – Saulius Damuliavičius. Jis papasakojo apie kopimą į tuos kalnus į kuriuos kopė Vanda. Atsinešė parodyti alpinistinio inventoriaus papasakojo apie skirtumus kopiant Vandos laikais ir dabar. Tada buvo žymiai sunkiau. Kitas knygos pristatymas vyko Lietuvos sporto muziejuje Kaune. Į Kauną atvyko Vladas Vitkauskas – pirmasis lietuvis vyras įkopus į Everestą (1993). Jis tik 10 metų vyresnis už V. Rutkevič, todėl ir pats į kalnus kopė panašiomis sąlygomis kaip ir Vanda, turėjo panašų inventorių. Jis pasakojo, kad dabar sparčiai plinta, taip vadinamas, komercinis alpinizmas. Sukurtas modernus inventorių ir teikiama tokios paslaugos alpinistams, kad jiems nebereikia tiek daug pastangų užkopti į kalnus kaip to reikėjo anksčiau arba ir dabar, nesinaudojant šiomis paslaugomis. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje apie savo pažintį su Vandą papasakojo Vilniuje gyvenanti jos

draugė alpinistė Darata Stankutė-Puidokienė. O šių metų vasario 23 d. V. Rutkevič biografine knyga ir žinia apie ją pačią buvo pristatoma Vilniaus knygų mugėje LITEXPO parodų rūmuose. Bibliotekos partneriais Vilniaus knygų mugėje buvo Lenkijos institutas Vilniuje. Instituto darbuotojai pakvietė rašytoją A. Kamińską atvykti į knygų mugę. Taigi, buvo dar viena galimybė apie knygą išgirsti iš pačios rašytojos.

Lietuvoje vykę knygos pristatymai buvo filmuojami. Plungės viešosios bibliotekos edukatorius Paulius Gadeikis nufilmavo renginį Plungėje ir sukūrė smagų video filmuką. Prieš knygos pristatymą Signatarų namuose „TVP Wilno“ žurnalistai ėmė interviu iš alpinisto V. Šaduikio, knygos leidimo kuratorės Otilijos Juozapaitienės, vertėjo V. Jaručio, istoriko prof. dr. A. Bumblausko ir alpinistės A. Skėraitytės, kad parodytų įvykį per žinias.

Per knygos pristatymą

Nacionalinėje bibliotekoje lankėsi „LRT Plus“ lenkų kalba rengiamos laidos „Kas geresnio, kaimyne?“ žurnalistas Dario Malinovskis. Jis ėmė interviu iš knygos leidimo kuratorės O. Juozapaitienės, filmavo knygos pristatymą. Tą pačią savaitę D. Malinovskis su operatoriumi atvyko į Plungę daugiau sužinoti apie knygos leidimą Plungės viešąją biblioteką, filmavo V. Rutkevič gimtąją sodybą, apsilankė pas Vandos gimines Šilutėje, išrašė Vandos pusės Eugenijos pasakojimą. Buvo parengtas dokumentinis filmas su minėtais interviu, virtualiu knygos autorės A. Kamińskos pasakojimu, vaizdais apie V. Rutkevič ekspedicijas į kalnus, netgi jos pačios kalba. Šis filmas pavadintas „Kalnuose dingusios alpinizmo žvaigždės iš Plungės istorija: kopė su ramentais, kalnų neatsisakė ir iš naujo besimokydama vaikščioti“. Filmas visiems prieinamas „LRT Plus“ mediatekoje. O apie knygos pristatymą LITEXPO rūmuose galima bus rasti Vilniaus knygų mugės mediatekoje.

KAS JI: LIETUVĖ AR LENKĖ?

Lenkai labai didžiujasi alpiniste V. Rutkevič. Varšuvoje viena iš centrinių gatvių pavadinta jos vardu. 2022 metus Lenkija paskelbė Vandos Rutkevič metais, nes sukako 30 metų nuo jos žūties. Vyko daug renginių alpinistei atminti. 2023 metais lenkų režisierė Eliza Kubarska sukūrė pilnametraį dokumen-

tinį filmą apie V. Rutkevič. Wroclave, šalia kitų lenkų išmybių stovi V. Rutkevič biustas. Apie alpinistę Lenkijoje yra išleista daug knygų.

Mes, lietuviai, taip pat turėtume didžiūotis, kad ji gimė ir vaikystėje gyveno Plungėje, jos motina žemaitė ir, kad alpinistė niekada nepamiršo savo šaknų. Ji visada su pasididžiavimu sakydavo, kad gimė Plungėje. 1988 m. Vanda lankėsi ne tik Vilniuje, bet važinėjo po Lietuvą, aplankė gimtąją Plungę, gimines Šilutėje, tetos ir bočių kapus, buvo nuvykusi į Rumšiškės pas savo krikšto mamą V. Beresnevičienę.

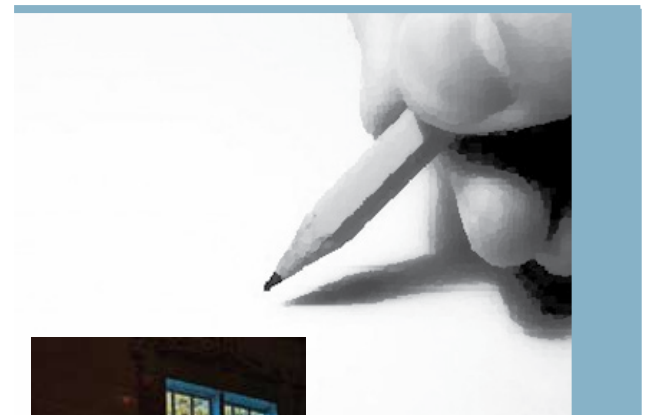
O kokia Vandos tautybė? Pasvarstykime: jos mama lietuvė, ji gimė Plungėje, jos tėvas lenkas, bet gerai kalbėjo lietuviškai, turėjo čia darbą ir, galimai, buvo

Lietuvos pilietis. Jos gimimo liudijime buvo įrašyta lietuviška pavardė – Blaškevičiūtė, tėvas Blaškevičius, mama Blaškevičienė. Na, taip kaip ir visų Lietuvos piliečių. Tai argi, ji ne lietuvė? Tačiau kai Vandą su tėvais išvyko į Lenkiją ir turėjo pradėti eiti į mokyklą, tėvui reikėjo išversti jos gimimo liudijimą iš lietuvių į lenkų kalbą, nes lietuviško ten nieks nesuprato. Ir tada, verčiant į lenkų kalbą vietoj Blaškevičiūtės buvo parašyta Blaszkewich. Ar taip paprastai galima pakeisti tautybę? Na, dar kartą pagalvokite kas gi iš tikrųjų Vanda: lietuvė ar lenkė? Kaip ten būtų, tarkim, kad pusiau lietuvė, tačiau gal neatiduokime savo šalyje gimusių garsenybių kitiems, pasakykime Lietuvai ir visam pasauliui apie tai, iš kur ji kilusi.

Vanda (sėdi dešinėje) su giminėmis Lietuvoje, 1988 m. gegužę. Pirmą iš kairės sėdi jos pusseserė Eugenija.

Nuotr. iš E. Murauskienės šeimos archyvo.

„Paklausiau, iš kur jis turi tiek šviesos.

„Daug tamsos mačiau“, – atsakė.

Paklausiau, iš kur jis gavo tiek gerumo.

„Mačiau daug blogio“, – atsakė jis.

Paklausiau, iš kur jis turi tiek ramybės ir stiprybės.

„Mačiau daug rūpesčių ir baimių“, – atsakė jis.

Paklausiau, iš kur jis semiasi tiek išminties.

Jis tik nusišypsojo, neatsakė.

Tada paklausiau, iš kur jis turi tiek daug meilės.

Jis tiesiog priėjo ir tylom apkabino mane“.

Iš ispanų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Ilustracija iš soc. tinklų.

Knygos pristatymas Vilniaus knygų mugėje vasario 23 d. Iš kairės: V. Jarutis, A. Kamińska ir O. Juozapaitienė.

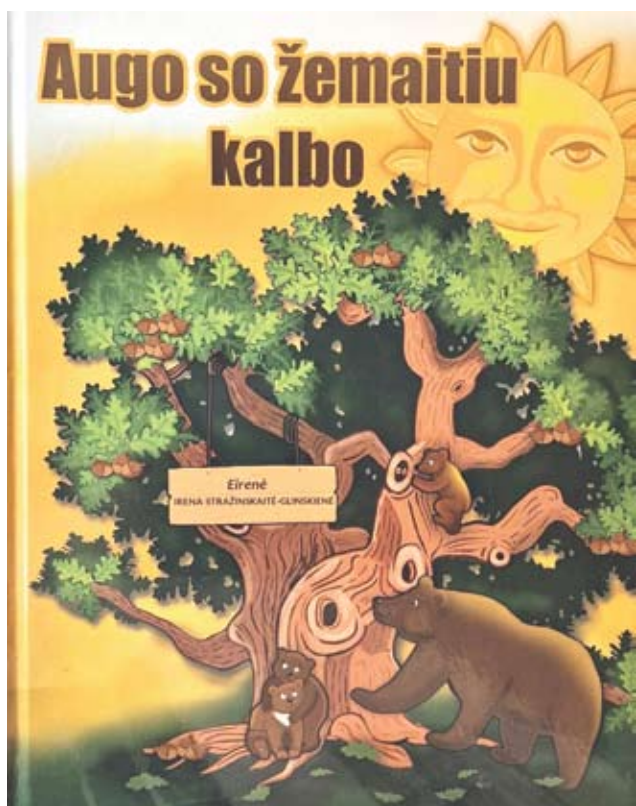
DAILIUOJI *literatūra*

Rašytojė Stražinskaitė-Glinskienė Irena *ėš Aleksandrava jou žėnuoma kãp puotė. Ė šimeta skaituovu konkursė „Skaitimã žemaitėškã“ plungėškė padeklamava šmuota anuos eilieraštiu. No rašituojė ĩr parašiosi ė namažã pasakuojėmu. Va – vėins ėš 2023-tės Kaunė ėšejosės žemaitėšku skaitėniũ kningas „Augo so žemaitiu kalbo“.*

PAGRONDOKS

Žėima. Ož longo spėgėn šaltoks. Šėndėin siedo truobuo, pri karšta pečiaus. Babūnelė atkielė drobolė nu dounkobėlė, ė vėsas nomũm kertelės prisėpėldė ėšrũgosės rogėnės tešluos smuoko. Būs kepama douna. Kepalãtiu būs namažã - ka ožtektom cielam mienesėi. Tuokė dėina monės nė so mėito ėš truobuos nieks naėškrãpštĩtom, nuors ė saulelė žemė rėtėnie-tũs. Dounas kepamuojė dėina – tėkra švėntė nomũs! Mona darbs – tilė bũtė. Babūnelė ėrgė nasėrokoun. Tėp rėk. Dounelė rėk tiluos, ka nasoklektom kepama, ka ėlgã laikĩtũs nagedosi.

Babūnelė pasėraituo ronkuovės lėgė pat alkũniu, pu balta koskelė pakavuo plaukus, ožnogarie sosėrės kvartũga raĩstelius. Aš mėklė isėtaisau ont minkštuos kiedalės tėp, ka matĩtiuo kuožna babūnelės krosteliejėma, kuožna žingsnieli. Veizietė, kãp dounelė minkuoma, kãp kuožnos kepalãtis gluostuoms – pats iduomoms. Ė vėskas ba žuodiu. Bet aš matau, ka babūnelės žondũs ĩr atsėradosės doubelės. Anuos pasėruoda tiktã tumet, kumet babūnelė šĩpsuos. Vo ka jau vėsė blėzgõ kepalãtė bũn sogoldĩtė ont stalo, ėno plautėis ronkieliu. Dabã ėr aš torieso darba! Mona darbs – so pėrstelio doubelės ėšbadėnietė. Kor nuoro ė kėik nuoro. Žaido so pasėmiegavėmo, nieks monės nastruošėj, nes jog rėk tilė bũtė. Kumet jau vėsė kepalãtė bũn pastrãjtė, babūnelė pavert dounkobėli, prilãika šėik tėik, ė lėd mona mažuoms ronkeliems ėšgronditė lėkosiojė tešla. Aš naskobo, vo babūnelė ė nastruošėj. Će būs mona dounelė - pagrondoks. Maža, apvaliokė, ė ba pruota kvepontĩ! Pati skaniausiuoju vėsam svietė.

VALDELĖ PASTEBIEJĖMÅ

TEISĪBĖS NAMALUONIUOJI POSĖ

*Avelės tilė, gražė ganuos –
Pėivu debeselė...
Ė vėsas klosnė tėn keliaun,
Kor peilis po kaklo...*

AUTUOBOSĖ

*Autuobosos – erdvie nadėdėlė,
Bet pasėtaika dũšė artėms.
Nuors na liektovs, kor vėins vėsims lėkėms,
Bet, dīvã, ons vės tėik soartėn.*

PO SOSĖTĖKĖMA SO DRAUGÅS

*Gĩvenėmė mažiausė renkamuos
Kaimĩnus, gėmėnės... No nabėnt draugus.
Kaimĩnams, gėmėniems – kãp bapavĩks.
Vo draugus lai pasėtink dongos.*

PASTEBIEJĖMS PARĖNONT ĖŠ KRAUTOVĖS

*Ėšlinda ruožės pumporioks par tonkė tuora,
Ėšsėsklėdė, prãžida. Vo tuoliau?
I prišaki – nabkazkėik prasmies,
Vo atgal - nabier kãp...*

KARTŪ KAITA

*Narasi nieka ož vãkus gražesnė,
A bũtomi to golbė, a pelieda.
Daug svarbiau, ka ni tau ož anus,
A ni anims ož tavi ka nabũtom gieda.*

ŠĖRDELĖ

(žmuonã Vilmã)

*Monuoji šėrdės mon ramĩbės jau nabdoud:
Apsėlėdėmã, lėgas anon tonkė pakonkėn.
Bet šėlta dũšiuo, ka matau - kėta šėrdelė mona
Ramiausė suodnė ougas skėn.*

TĖKRĖNĪBĖ

*Tonkė vuožuojem, ka gĩvenėmė daug kon galie-
juom padarĩtė geriau*

*Vėsus mĩliejau tėp, kãp sogebiejau,
Bet sopronto: galiejė, rasintãs toriejė bũtė kėtėp.
No kon darĩsi: kãp jau bova, tėp ėsejė.
Napakartuosi ė nabsogrõžĩnsi. ĩr tėp...*

NAĖŠSĖSOKSMA

*Trĩs dalĩkã, nu katrũ ni vėins napabiegsma:
Kalėnduorios, pasos ė veidruodis.
Apgautė griaudi veidruodi šės laikãs ĩr na
dīvã,
Bet toudo do pavėrs datuoms ont ontkapė.*

MAMÅ NIJUOLĖ

*Torietė Mamas dvė – ba krašta laimė.
Ka na žemaitė – nieka tuokė.
Ė nikumet nabova žuodė „oušvė“ -
Mama. Nasvarbo, ka šėik tėik kėtuoki.*

ŠĪPSĖNA

*Atruoda, kas Će tuokė?
Jausmã – ka gerã, meilė, ka patink.
Vo kuokius kalnus, jũras privert šuoktė...
Naiveikamė šĩpsėnelės ginklã!*

VO MES DAR ATMĖNAM

*Nabėjuojau siorbieliũ, diel tuo prũdė priskinda-
vau ajerũ dounã keptė*

*Rĩtmetie pri prũda koltovė tauškiejė,
Ont stalo, Buočiuo raikont douna, ajerãs kve-
piejė lėns.
Atruoda, metã biega, vo na ejė.
Prapoulė anėi, bet palėka torts – tas atmėnėms.*

Valdis Ežerėnis, platelėškis

ZVONKUVIENĖ Jenina

MUMS KALBA ŽEMAIČIU – KAP DOUNA NOMĖNĖ

To douno, to sava muotinu kalbo, ėš dũšės dalėnas kuožnos vėins, kas i Klaipiedas žemaičiu kultũras draugėjės sosėbiegėmus atėin. Dũšė šėldontis žuodė, žuodelė lėp kap nu lėntĩnas... Vėins ož kėta tėkriesnis, vėins ož kėta seniesnis. Vuo kou seniesnis tas žuodis žemaitėšks, tou ons skaniesnis.

Anon karta ijėdamė gėrdam sakont: „Patrauk-tė rėk, ka nerėkintom...“ No ė tas „nerėkink“ – tas žuodis – viel kap skanos konsnis dounelės nomėnės. Anon gavuom ėš bibliotekėninkės Ruomas.

Nespiesi atsėsoktė, kãp Će pat jau ėr besonti mũsa Reginas ronkelė ėštėista - so skrabelė dailė. Vuo skrabelie – dounelės abrakelė, lašėnelė žemaitėška kamėna smuoka. „Mamas kepta dounelė. Lašėnelė paciũn vėndzĩtė. Pakãstavuokėt!“ – paokatėj Regina. A bagal kas maluonesnė bũtė! Mamas kepta dounelė!

Dabartėnė Klaipiedas žemaičiu kultũras draugėjė sokopetava, isteigė ėr vaduovaun dak-tarė Narutavičatė Regina (Regina Narutavičiũ-tė). Ana gražiausius žemaitėškus papratėmus ožlaika. ĩr truopni žemaitė. Gers Žmuogos. Stuorauni vėsũsė reikalũsė.

Šin pavasari draugėjė dã jou prašvėisiejė, sostėpriejė: nauji šėldonti saulelė i vėsũn bũri irėitiejė. Tas švėisoms - Skarienė Angelė. Žemaitė, kėlėma nu patėis Muosiedė. Menėškas dũšės, brongėnonti vėskon, kas gražiausi ĩr ėš mũsa buočiu laikũn. Angelė - „Saulutės“ draugėjės narie, kultũras žmuogos, Mėška bibliotekas Klaipieduo vaduovė.

Ana i sava švėisė gaspada, i Mėška bibliuoteka Klaipiedas žemaičius sosėkvėitė, maluoniausė prijemė, pašnekiejė. Vėsuokiu gerũn pasiũluojėmu žemaičiu atėitėis darbams toriejė. Tou baisė vėsė džiaugies.

Klaipiedas žemaičiu kultũras draugėjės pėrmėninkė Narutavičatė Regina kuožna meta pavažiuo draugėjės žmuonis puo krašta gražĩbės: ka pažintom sava Žemaitėjė! Vež i žemaičiu talkas. Kuožna meta vež i žemaičiu švėntė Vasarė 16-uosės Akta sėgnatara Narutavičiaus Stanisluova gĩmtėnie Brievėkiũsė, šalėp Alsiėdžiu... Gražiũn sosėbiegėmu žemaitėšku sorėng ivairiũn švėnčiu pruogo. Nušėrdi pagelbėninkė vaduovė būs saulutėninkė Angelė.

Klaipiedėškems žemaitems nuognė patink sosėtėktė švėisio Skarienės Angelės vaduovaujėmu Mėška bibliotekuo. Će bũn vėsuokiu rėngėniũ, vėsuokiu švėnčiu. No vuo žemaitems brongiausio reikalo ėšlėikt, ka Će atėjėn, Će dėdesnio bũrio sosėjėn, vėsũ pėrmo to sava žemaitėško kalbo - kap douno nomėnė - gal dalintėis.

Klaipieda

Klaipiedas žemaičiu kultũras draugėjė džiaugias, ka sosėtėka. Ėr ka draugėjės „Saulutė“ narie Skarienė Angelė prijemė i sava maluonė gaspada, i Mėška biblioteka. Angelė sied galė, so akėnokãs. Ontra ėš dešėnies - Klaipiedas žemaičiu kultũras draugėjės isteigiejė ėr pėrmėninkė Narutavičatė Regina.

Zvonkuvienės Jeninas nuotrauka

VAITKOS Kėstotis

Mėkotis  r Orv ds – do k ito  emaitio

Spal  19 d. Plung s v išuojie bibliotekuo bova mėnavuojemo do truopnio  emaitio – Mėkotis Jost ns (valog pasa – Justinas Mikutis)  r Orv ds Vilius (Vilius Orvidas). Dail ninks  uks Vaiduots prisėmėn  Mėkoti, katron vad n sava muok tuojo,  r Orv da, katron galtetomem vadint  anuo muok nio. At dar ta fotoparuoda Orv dou atmint , katruo ruoduomis šeši  autuoriu Orv d  suod buo pamat t  vaizd . Ekspuonoujemas Orv da skulpt ras – „Obags“   „R pintuojielis“. Ruoduomis dail ninka A. J. Kri topait  nutap t  Mėkot  portret . Mėkotiou bova sk rts   Sarkas Bena performansos „Eigastis“. Skombiej  moz ka, eil s, atsėm n m .

 UKS API M KOTI

Paruoduos soman tuos pron  skuoons  arka Giedrios pakv it  i Plung   uka Vaiduota. Jug tas ger  pa enuoj  Mėkoti –  emaitis filuosuofs   g ven s ir pas anon ont kveteras. Bova paruo d ts  muots skaidriu.   Mėkot  portretu – tas li b  nekies api mena, vo  uks tapis...

V sa r ng n  pavaden ms bova – „Viliaus Orvido taiklus nepataikymas“. Tas pasak ms „truopnos napataik ms“ – Mėkot   uod  api mena.  uks pali d j  – Mėkotis mena soprata k p nat isiuog ni pasakuoj ma, vaizdav ma. Vo  enuoj  ons ba pruota daug. Nu ma a  iaur  nuoriej s muok t is – ons muok s   lagerie b dam! So  uko li b va iout  i Maskva, Leningrada, Tal na, – i paruodas, i sos t k mus so disid nt s. T i li b sova iout  so trauk n s  s

v suos Sajungas – Mėkot  kalb  pas klaust t . Pasternaks Borisos ir anam p rk s bilieta k t  d in  – ka galtetom  nekiet s dv  d in ...

 UKS API ORV DA

 uks sos pa z n s so akm nuorio Orv do par pati suod buo sostat tu k liu naik n ma. Sova iav n part n    vald nink  veiziej , k p sunk sis bulduozeris „Staliniec“ stom d d li k li, ont katrou sied Orv ds. Daug alasa – t kros performansos. Nieka daug toukart nanugriuov . Vo v sa „kalt “ pris jiem  Viliaus tievs Kazimiers. Ons jau pasen s, liaud s men ninks, tuoks dornielis...

Vilius li b atva ious i V lnio.  uks anam ruod s albomus, ruod s mena. Vilius veizies, skait s. Ons nab ng s muokslu – no toriej s mena ousl . Sak s  ukou: to nupai ik – a   skalso.  uks Orv dou

 uka Vaiduota prane ems.

Petreik s Audruon s nuotr.

sak s nuoris padar t  kninga api anuo darbus – no alboma „Vilius Orvidas“ pav ka  sl st  tik 1999-t s.

Kumet  enkl  pak ls j ras ligis – v skon o p ls. V skas praniks.  uks: Viliaus skulpt ras  sl ks...

ORV DS API M KOTI

Kumet bova daruoms kins „Agrast  vynas“ –  uks  nek na Orv da. Tas api Mėkoti pasakuoj s t p: „ e, i ton suod ba, ats lonk dava tuoks sava  s vaizdo k p kuoks obagielis. Sos pa z nuom. Anam  e lab  pat ka. Paskiau da niau  e o va ioudava, ats gaudava, vo tarp s   pas l kdava. I pali p  o dar davau, ka namat to ni tiev , ka nieks na enuoto.  r ons  e m sl dava, ra idava. Atne davau paji st . Pas rokoudavum. Tarp m sa bova daug b ndr  min i . Ap ciuopdava g ven ma na pav rsot n ,

 arka Giedrios   bibliotekas direktuor  Gurevi iut  Gintar .

   Mėkot  g ven ma...

vo to g lom n , mist n  prasm . Kad ir  muogaus d d iol  atsakuom b  o  k kvaina d ina pral sta. A  anon pris m no k p t kra Pron  sko.“

MEN NINK  API M KOTI

Paruoduos at dar m  moz kont s Jokn t  Angel    Skara Audra o dainiava  emait sk  – „Lek gervel “. Paskiaus skombiej    k tas dain s.   v ina – k p api v sa Mėkot 

g ven ma.  muogaus,  str mta i lagerius   sava  emaitiu  m s, t p   nabgaliejosi basogr zt  i sava nomus:

... Pauk ciai turi lizdus,
lap s turi urvus,
o  muogaus s nus
neturi kur galvos priglaust...

Vilimait  Skaist  skait  sava eiliera tius, sk rtus Mėkot  atm n mou („misere-re“ – pas gailiek...).

Geda Sigits ir sak s api Mėkoti: k p kalbiej  – t p   g vena. Vo

Orv da skulpt ra „R pintuojielis“ („Sm tkielis“).

jug t p ir sakuoma  r api garsioji filuosuofa V d na.

ORV DS API MENA

Laikruod n s buok ta salie, at daront paruo da, bova  emait sk  p rskait tas  r Orv da m sl s api mena: „Mens ir na diel mena. Mens ir diel sovuok ma aplinkuos – tas ir gr z ms pri ruojaus b s nas.   vedoms so Jostino tuoks puo i uris d d l  at t ka. Par mena   pats  ss vadouji, sos l ji so v so gamto   tompi laisvos. A  pastebiejau, ka napaprast  daug gal  padar t , ka sorondi kontakta so med go. Karto  e ir salitis so gamto.   diel tuo  muonis stebas, kad par tuoki trumpa laika kalnus gali p rne t   s v nuos v itas i k ta. T p ir diel tuo, kad junt  Dieva balsa savie  r esi tik k p vikd tuos...“.

Pris klausa  muonis api g v j  evangelij , kr k sci on  k ji fluxus, absurda muziejo, ezoter nius dalikelius. Vo k ik  s tuo  ss n s gr na  v ntoma? Orv ds li b nuva ious pri  v nta  alt n , pris p ls biduona  v nta vond ns, pars v s   so p ls i  ol n .   v s  li b gers  v nta vond ni...

Vaitkaus K stot  nuotr.

Tarv da Alg rda nuotraukas.

RENG JAS – DRAUGIJA „SAULUT “

LEID IAMAS NUO 1994 M. SPALIO 4 D.

ISSN 1822-6817

R M JAS –
PLUNG S RAJONO
SAVIVALDYB 

Draugijos „Saulut “
2024 m. projektas
„Gyva kalba – gyva
tauta“, skirtas
 emaiti sko
ra to metams.

Redaktor  –
Kristina Paulauskait 

Leid jas:
 . Pilitausko IV (Nr. 682008),
Slyv  g. 8, Kau enai, Plung s r.
Tel. +370 682 56 996.

„ emai i  saulut s“ bendradarbiai:
Alma Rieb dait , Nijol  Jankuvien ,
Dalia  imkut , Virginija Liutikait , Otilija
Juozapaitien , Aldona Kupreljyt , Lidija
 imkut  (Australija), Genut  Matevi iut ,
Kristina Pilitauskien , K stutis Vaitkus,
Zita Jonu ait , Alma  akien .
Partneris: Plung s vie oji biblio-
teka

Spaud  Ignatk  spaustuv 
ul. Przemys owa 26, 16-001 Kleosin
Straipsni  ir lai k  autori  nuomon s
gal  nesutapti su redakcijos nuomone.
Maketavo  ydr nas Pilitauskas
E. p. zp55598@gmail.com
Tira as – 1000 egz.

Laisv s al. 19,
LT-90157 Plung 
Tel. +370 614 65 329.
E. p. zemsaulute@gmail.com